

Riigikogu majanduskomisjoni avaliku istungi protokoll nr 212

Tallinn, Toompea

Teisipäev, 22. november 2022

Algus 14.00, lõpp 15.40

Juhataja: Kristen Michal (esimees)

Protokollija: Epp-Sandra Satsmann (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Riho Breivel, Jüri Jaanson, Siim Kallas, Rene Kokk, Mihhail Korb, Raivo Tamm

Komisjoni ametnikud: Kaido Rosin (nõunik-sekretariaadijuhataja), Maria Haas (konsultant)

Puudusid: Taavi Aas ja Kalvi Kõva

Kutsutud: kollektiivse pöördumise esindajad Mari-Liis Jänes ja Ülo Michelson, Tallinna abilinnapea Tanel Kiik, Tallinna Transpordiameti juhataja Andres Harjo, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi teede- ja raudteeosakonna nõunik Hindrek Allvee, Siseministeeriumi esindaja Indrek Link, Politsei- ja Piirivalve kogukonnateenuse esindaja Sirle Loigo, Transpordiameti ohutuse ja ennetustöö osakonna ekspert Darja Lukašenko-Tšistotin, Tuul OÜ esindaja Jaan Kekišev ning Bolti esindajad valitsussuhete juht Henri Arras ja tõukerataste valdkonnajuht Aleksandr Lilišentsev (1. päevakorrapunkt); Riigikogu Kantselei avalike suhete osakonna pressinõunik Maris Meissaar

Päevakord:

1. Kollektiivse pöördumise „Elektriliste tõukerataste parkimistava on ohtlik ja vajab liiklusseadusega reguleerimist!“ arutelu
2. Info ja muud küsimused

1. Kollektiivse pöördumise „Elektriliste tõukerataste parkimistava on ohtlik ja vajab liiklusseadusega reguleerimist!“ arutelu

Istung on järelvaadatav aadressil

<https://www.youtube.com/watch?v=TFDW0PSfdtQ>

Kristen Michal sõnas sissejuhatuseks, et Riigikogu Kantseleile on tulnud kollektiivne pöördumine „Elektriliste tõukerataste parkimistava on ohtlik ja vajab liiklusseadusega reguleerimist!“. Üks pöördumise võimalik lahendamise viis on korraldada avalik istung. Ette on tulnud olukordi, kus elektrilised tõukerattad on halvasti pargitud ning segavad liiklemist.

Kollektiivse pöördumise esindaja **Ülo Michelson** tõi välja, et elektriliste tõukerataste kasutamine on kiire ning püütakse jõuda keskkonna säästlikuma liiklemise poole. Samas on

see tekitanud palju segadust, sest tekib küsimus, kuidas tagada turvaline liiklemine. Elektrilisi tõukerattaid ei pargita korrektselt ning need segavad teisi liiklejaid. Kollektiivse pöördumise esindajad on pöördunud teenusepakkujate juurde, et teavitada ettevõtteid valesti pargitud tõukeratastest. Samuti pöörduti kohaliku omavalitsuse (KOV) poole ja Politsei- ja Piirivalve Ameti (PPA) poole, et saada vastuseid tõukerataste parkimise kohta. Saadud vastustes toodi välja, et inimesed peaksid ise valesti pargitud tõukerattaid üles tõstma või paremini parkima. Seadusega ei ole antud õigust elektrilisi tõukerattaid kõnniteele parkida. Sageli eiratakse kehtestatud reegleid. Soovitakse, et elektriliste tõukerataste jaoks kehtestatakse jalgratta ja kergliiklusteedel vajalikud nõuded. Tuleks täpsustada seaduse teksti, millest tavaliiiklejal on keeruline aru saada. Rahvaalgatus on oluline, et teha midagi inimeste turvalisuse jaoks.

MKM-i teede- ja raudteosakonna nõunik **Hindrek Allvee** andis ülevaate ministeeriumis ettevalmistava eelnõu seisust (lisa 1).

Kristen Michal soovis teada, kas narkojoove läheb ka joobeseisundi alla.

Hindrek Allvee täpsustas, et narkojoove läheb joobe alla.

Kristen Michal uuris, milline on MKM-i plaan ning kas nähakse regulatsioonide saabumist selliselt, et need saab enne praeguse Riigikogu koosseisu lõppu menetleda.

Hindrek Allvee tõi välja, et eelnõu on valmis ning on varsti majasisesel kooskõlastamisel. Samuti on antud ministeeriumitele palve vaadata eelnõu lühema tähtajaga läbi ning oleks võimalik eelnõu ära menetleda.

Kollektiivse pöördumise esindaja **Mari-Liis Jänes** uuris, kes vastutab ebaõige parkimise eest ning kelle suhtes järgneb karistusõiguslik vastutus.

Hindrek Allvee tõi välja, et nõuete täitmise järelevalve on kohalikul omavalitsusel ja politseil. Selleks, et võtta kedagi vastutusele, on paraku nõue, et isikut peab tuvastama teo toimepaneku ajal. Kui tõukeratas ohustab turvaliselt liiklemist, siis on olemas ka teistsaldamisvõimalus. Operaatorid tegelevad samuti selle nimel, et tõukerattad oleksid turvaliselt pargitud.

Kristen Michal tõi välja, et tõukerataste parkimise puhul tuleb jäädvustada pilt ning sellelt on näha, kuidas on kasutaja poolt pargitud. **Michal** uuris, kas operaatorid on mõelnud sellele, et tekitada majanduslik huvi, et kasutajad rattaid valesti ei pargiks.

Hindrek Allvee tõi välja, et võimalusi on mitmeid, kuidas saaks seda probleemi lahendada. Näiteks saaks laiendada valesti parkimise korral kirjalikku hoiatamismenetlust, mis hetkel on mõeldud mootorsõidukitele. Praegu ollakse analüüsisiga algses faasis ning rakendamises ei ole kindel.

Kristen Michal soovitas mõelda majanduslikele lahendustele, mis annaksid vale parkimise korral kasutajale täiendava rahalise kohustuse.

Raivo Tamm tõi välja, et pöördumise eesmärk ei ole midagi ära keelata, vaid korrigeerida tõukerataste parkimist. **Tamm** soovis teada, milline on olukord Rootsis, kus keelustati kõnniteedel tõukeratastega sõitmine.

Tuule esindaja **Jaan Kekišev** tõi välja, et neil on partnereid ka välismaal, sealhulgas Stockholmis, kes sealseid kliente opereerivad. Stockholmis anti välja parkimise reeglid, mille kohaselt trahvi valesi pargitud sõiduki korral saavad operaatorid. Operaatorid ei tule sellega majanduslikult toime. Trahvitakse igat valesi pargitud sentimeetrit. Tõukeratas on kerge ning seda saab liigutada ka inimene, kes teenust ei kasuta. Leidub inimesi, kes pahatahtlikult lükkavad tõukerattaid ümber, kuid selle eest maksavad operaatorid.

Jüri Jaanson soovis teada, kuidas peaksid liiklusnõuded inimesteni jõudma, kui nad tõukeratta rendivad ning kas rakenduslikult kohustatakse ettevõtjaid tutvustava dokumendi kaasa andmiseks tõukerattaga sõitjale.

Hindre Allvee vastas, et see, kes kasutab liiklusvahendit, peab tundma ja teadma ka oma õigusi ja kohustusi. Jalgrataste puhul on teatud vanuses kohustus omada jalgrattaluba. Oluline on teha teavituskampaaniaid, et teadlikust suurendada.

Rene Kokk tõi välja, et lapsed on samuti nõrgemas positsioonis kõnniteel liikudes. Eelnevalt mainitud majanduslik mõjutamine võiks olla edukas ning probleemi ei tohiks lahendada ainult PPA ja KOV. Probleem tuleb algusest peale viia miinimumini. Võiks luua parkimisalad tõukeratastele.

Kristen Michal soovis teada, kas tulevas eelnõus on välja toodud ka ohutusvarustus.

Hindre Allvee täpsustas, et sellist kohustust ei tule ning kord jääb samaks, nagu praegu on jalgratturitel, ning täiendavat kiivri kandmise kohustust eelnõus ettenähtud ei ole.

Siseministeeriumi esindaja **Indrek Link** ütles, et oluline on leida lahendused ning need osapoolte poolt võimalikult hästi ära reguleerida. Asjatundjad on kurssi viidud ja nõusolekud on saadud. PPA poolt tuli sisend, et suur osakaal tõukerattaga sõitjaid on joobeseisundis. Kuna täna toimub joobe hindamine subjektiivselt, siis on vaja luua selgus. MKM ning Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet on tegelenud sellega, et rikkumist PPA poolt avastatakse. Endiselt on kättesaadavad tõukerattad, millega on võimalik liikuda 85 km/h. Oluline on ära määratleda kasutustingimused ning mida rohkem teavitusi tõukeratta rentimisel ette tuleb, seda parem.

PPA esindaja **Sirle Loigo** tõi välja, et naiivne on loota sellele, et liiklejat saaks kasvatada seadusekuulekaks, nii, et ta liikluseadusest kinni peaks. Oluliselt efektiivsem ja kiirem on selle saavutamine läbi tehnoloogia. Joobeseisundi või kahe inimese üheskoos sõidu korral elektrilisel tõukerattal saadetakse andmed teenusepakkujale ning tekivad sanktsioonid ja näiteks sellisel juhul platvormide kasutamine keelustatakse. On oluline, et võimsamate ja kiiremate tõukerataste turule lubamine oleks selgem. Seaduse muudatus aitab ka läbi majandustegevuse regulatsiooni piire seada. Tõukerataste parkimisega peaks tegelema kohalik omavalitsus ning lahendused tuleb leida läbi rendioperaatorite.

Transpordiameti esindaja **Darja Lukašenko-Tšistotin** nõustus, et praegu on väga hea aeg probleemidega tegelemiseks. Transpordiamet saab eelkõige tegeleda teavitamise- ja ennetustööga.

Tallinna abilinnapea **Tanel Kiik** tõdes, et oluline on eelnõu enne uue hooaja algust seadusena vastu võtta. Arendajad peaksid tegema paremaid arendusi ning rendiettevõtted rohkem koostööd. Piisava järelevalve tegemiseks on vajalikud tehnoloogilised lahendused olemas. Rendiettevõtte peab tagama piisavad nõuded turvaliseks liiklemiseks. Ühine huvi on reeglid kokku leppida, et kõikidel oleks turvaline liigelda.

Bolt Technology OÜ (Bolt) valitsussuhete juht **Henri Arras** andis ülevaate Bolt-i seisukohtadest ja lahendustest antud teemal (lisa 2).

Raivo Tamm uuris, kas elektrilisi tõukerattaid ei ole võimalik kasutada ilma mobiiltelefonita.

Henri Arras vastas, et rendioperaatori teenust ei ole võimalik ilma mobiiltelefonita kasutada. Samuti võib ilmneda probleem, kui mobiiltelefoni kaamera ei tööta ning vajalikke nõudeid ei ole võimalik järgida.

Riho Breivel tõi välja, et elektriliste tõukeratate parkimisjaamad on perspektiivsed ning oleks hea, kui mobiilist võetakse ära võimalus teenust kasutada, kui teenusekasutaja ei pargi korrektselt.

Siim Kallas leidis, et parkimisjaamade puhul võetakse elektriliste tõukeratate eelis teiste liiklusvahendite ees ära, sest neid ei saaks parkida kohta, kus inimene soovib oma sõitu lõpetada.

Jaan Kekišev andis ülevaate elektriliste tõukeratastega liiklemisest (lisa 3).

Kristen Michal tõi välja, et elektriliste tõukeratate liigutamisel, hakkavad neil andurid tööle. Tõenäoliselt on võimalik pärast parkimist tuvastada, kui tõukeratast on pärast parkimist liigutatud.

Henri Arras täpsustas, et tehnoloogia on paremaks muutunud. Alguses hakkasid tõukeratastel andurid tööle kohe, kui keegi seda puudutas, kuid nüüd on 10 sekundit aega, et ratast oleks võimalik liigutada, ilma, et see häält teeks. Mobiiltelefoniga tehtud pilt on kõige parem tõend inimesele, et ta lõpetas sõidu õigesti ning õiges kohas. Pildi tegemine on ennekõike kasutaja enda kaitseks. Rahatrahvide eesmärk on distsiplineerida inimeste käitumist soovitud suunas. Samas ilmneb tulemus ainult siis, kui karistada saab inimene, kes valesti parkis.

Kristen Michal täpsustas, et kui eelnevalt mainitud eelnõu jõuab majanduskomisjonile menetlemiseks, siis turuosalistele tekib küsimus, kas nemad suudavad fikseerida, millal tõukeratta nihutamine toimus ja suudetakse arve esitada valesti parkinud inimesele. Tehnilised lahendused peavad teenusepakkujatel endil olemas olema.

Henri Arras tõi välja, et olulisemad on õiguslikud lahendused. Valesti parkimine peab olema

samuti fikseeritud, et teadmine jõuaks ettevõttesse. Bolt aitab pigem tõukerataste parkimist parandada, kuid ei tee ise pilte valesti pargitud sõidukitest. Juhul, kui tuleb kaebus politseile, siis peab tekkima võimalus, et tehakse ka pilt, valesti parkinud sõidukist, kus on näha kellaeg ja aadress. Bolt saab vaadata, kes oli süsteemis viimane kasutaja ning, kui politsei ja kasutaja pilt ühtivad, siis on valesti tõukeratta parkinud inimene teada. Juhul, kui pilt on halvasti tehtud, on see kasutaja enda vastutus.

Jaan Kekišev väitis, et tehniliselt on näha, kui tõukeratast on liigutatud. Pigem on küsimus, mis juhtub siis, kui kasutaja lõpetab sõidu, kuid keegi teine on tahtevastaselt seda tõukeratast liigutanud. See ei oleks hea variant, kui trahvi tasutakse solidaarselt.

Ülo Michelson tõi välja, et toetatakse elektriliste tõukerataste kasutamist liikumisvahendina. Renditõukeratas on aastaid olnud turul, kuid nende parkimistava on ohtlik. **Michelson** lisas, et uue seadusega peaks olema reguleeritud, kuidas fikseeritakse rikkumised ja millised on karistused rikkumise puhul. Rendifirma omaniku ülesanne on tuvastada rikkuja, kes tõukeratta halvasti parkis või tõukeratta kallal vandaalitses. Kompromissid peavad olema konkreetsed.

Riho Breivel tõi välja, et parkimisterritoriaalid ei peaks olema kallid, vaid on võimalus luua kindlad piirkonnad, kuhu saab elektrilisi tõukerataid parkida. **Breivel** tõi näite, et juhul, kui tõukeratast sinna alasse ei pargita, ei saa järgmisel korral tõukeratast kasutada. Tõukerattad on ja jäävad, kuid tuleb leida mõistlikke lahendusi.

Siim Kallas tõi välja, et tõukerataste puhul on keeruline, et neil ei ole kella, millega sõites teisele liiklejale endast märku anda. **Kallas** tõi välja, et jalakäijat võiks hoiatada, et ei tekiks liiklusohutlikku olukorda möödasõitmisel.

Jüri Jaanson tõi välja, et tähelepanu peab pöörama ühiskondlikule liikumiskultuurile. Valesti käitumisel peab tulema ühiskondlik sallimatus, mida saaks kliendile edastada ka teenusepakkuja.

Henri Arras täpsustas, et ühe auto parkimiskohale mahub 18 tõukeratast. Tõukerataste väärtus on paindlikus. Ukraina omavalitsused on pöördunud ettevõtjate poole, et Ukrainas saaksid inimesed liikuda, sest transpordisüsteem on lõhutatud. Samuti Covid-19 ajal soovitati Eestis eelistada tõukerataste kasutamist ühistranspordile.

Kristen Michal tänas pöördumise esitajaid ning lisas, et pöördumistel on sügav mõte. Arutelu on osa seaduse menetlemisest.

Otsustati:

1.1. Komisjon nõustus kollektiivse pöördumisega. Komisjon teavitab pöördumisel märgitud kontaktisikut või -isikuid, millise seisukoha komisjon pöördumise suhtes võtnud on (konsensus: Riho Breivel, Jüri Jaanson, Siim Kallas, Rene Kokk, Kristen Michal, Raivo Tamm).

1.2. Korraldada avalik istung 22.11.2022 (konsensus: Riho Breivel, Jüri Jaanson, Siim Kallas, Rene Kokk, Kristen Michal, Raivo Tamm).

1.3. Lahendada pöördumises püstitatud probleem muul viisil, st oodata Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi poolt ettevalmistatav eelnõu ära ja selle seadusena

vastuvõtmisega kehtestada elektrilistele tõukeratastele parkimisreeglid (konsensus: Riho Breivel, Jüri Jaanson, Siim Kallas, Rene Kokk, Kristen Michal, Raivo Tamm).

2. Info ja muud küsimused

2.1. Vabariigi Valitsuse algatatud meresõiduohutuse seaduse täiendamise seaduse eelnõu (697 SE) menetluslikud otsused

Otsustati:

2.1.1. Muuta eelnõu täiskogus arutamise kuupäeva ja määrata selleks 05.12.2022 (konsensus: Riho Breivel, Jüri Jaanson, Siim Kallas, Rene Kokk, Kristen Michal, Raivo Tamm).

2.1.2. Teha ettepanek teine lugemine lõpetada (konsensus: Riho Breivel, Jüri Jaanson, Siim Kallas, Rene Kokk, Kristen Michal, Raivo Tamm).

2.1.3. Kui teine lugemine lõpetatakse, teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda ja viia läbi lõpphääletus 07.12.2022 (konsensus: Riho Breivel, Jüri Jaanson, Siim Kallas, Rene Kokk, Kristen Michal, Raivo Tamm).

2.1.4. Taotleda eelnõu teise lugemise materjalide kättesaadavaks tegemise tähtaja lühendamist ja määrata uueks ajaks 2. detsember kl 16.00 (konsensus: Riho Breivel, Jüri Jaanson, Siim Kallas, Rene Kokk, Kristen Michal, Raivo Tamm).

2.2. Majanduskomisjoni algatatud kinnisasja avalikes huvides omandamise seaduse § 17 muutmise seaduse eelnõu (729 SE) menetluslik otsus

Otsustati:

2.2.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 07.12.2022 (konsensus: Riho Breivel, Jüri Jaanson, Siim Kallas, Rene Kokk, Kristen Michal, Raivo Tamm).

(allkirjastatud digitaalselt)
Kristen Michal
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Epp-Sandra Satsmann
protokollija